

INTERNATIONAL
DEBAT & ANALYSERedaktør: Flemming Rose
flemming.rose@jp.dk

I samarbejde med

Bloomberg

The Washington Post

FP
Forenede Stater

Dansk Institut For Internationale Studier

Dansk Institut For Internationale Studier

Skal danske biler køre på afrikansk vand?

Helle Munk Ravnborg
international@jp.dk

Hver gang vi hælder en liter bioethanol på vores bil, svarer det til, at vi hælder mellem 2100 og 2800 liter 'virtuelt' vand i bilen. Det er nemlig så meget vand, som der går til at dyrke den mængde sukkerrør eller majs, som der skal til at fremstille en liter bioethanol. Med de fem pct. bioethanol, der i dag er tilsat benzin i Danmark, svarer det altså til omkring 5.000 liter vand, hver gang vi tanker 40 liter benzin.

Selvom flere EU-lande selv producerer bioethanol, så importeres en stor del af de godt 54 millioner liter bioethanol, som blev forbrugt i EU i 2011. Flere EU-lande, bl.a. Sverige, har sat en stopper for, at landets egen fødevarerproduktion må gå til bioethanol. Importen af bioethanol til EU sker især fra Brasilien, som længe har været ver-

dens største producent og eksportør af bioethanol. Ud over fortsat at arbejde på udviklingen af anden og tredje generations bioethanol, så tyder meget på, at EU fremover i stigende grad vil basere sit forbrug af bioethanol på import fra andre dele af verden.

Som en del af indsatsen for at mindske vores CO₂ udslip har der de seneste 10 år været øget interesse for at erstatte fossile brændstoffer med f.eks. bioethanol. Produktionen af bioethanol er firedoblet på verdensplan siden årtusindskiftet. Flere lande, ikke bare i Latinamerika, men også i Afrika, åbner her en økonomisk mulighed og har påbegyndt produktionen af bioethanol, ofte hjulpet af udenlandske investeringer fra bl.a. Brasilien. Derfor er den dag, hvor vores biler 'kører på' virtuelt afrikansk vand, måske slet ikke så fjern.

Jord uden vand er som brød

uden gær – det kan lade sig gøre, men bliver sjældent rigtig godt. Den stigende efterspørgsel på bioethanol på verdensplan er medvirkende til, at flere og flere i disse år får øjnene op for de store muligheder, der er i landbrugsinvesteringer bl.a. i Afrika. Blandt dem, der har fået øjnene op for mulighederne, er udenlandske investorer, f.eks. danske pensionskasser, der i stigende grad har meldt sig som interesserede opkøbere af afrikansk jord. Men investeringer i jord gør det ikke alene. Der skal vand til – ikke bare nedbør, men også kunstvanding.

Vandet til kunstvanding kan enten komme fra floder eller fra grundvand, som pumpes op. Især grundvandet ville også kunne bruges til drikkevand. De største dele af Afrika har vand nok, men noget vand er naturligvis billigere at udvinde end andet. Alligevel skorter det ik-

ke på rapporter om ulige fordeling af vandressourcer, og om hvordan de fattigste ofte ender som dem, der betaler mest for deres vand – hvad enten det er i tid eller penge.

Når mere end en tredjedel af Afrikas befolkning i dag ikke har adgang til rent drikkevand, og en endnu større del af befolkningen kun har det en gang i mellem, så skyldes det især to ting: mangel på vandinvesteringer og en svag og utilstrækkelig vandforvaltning. Det er ikke ualmindeligt, at vand, som var tiltænkt mennesker uden bæredygtig adgang til rent drikkevand, ender med at blive brugt af de mest indflydelsesrige – lokalt såvel som nationalt – til vanding af kvæg og afgrøder. Sandsynligheden for, at dette mønster gentager sig blot i endnu større skala med ankomsten af nye og indflydelsesrige investorer i afrikanske landdistrikter, er derfor stor. Hvis ikke vandforvaltningen styrkes nu i de

lande, der har potentiale for produktion af bioethanol, kan vores forbrug af bioethanol – og dermed af virtuelt afrikansk vand – komme til at ske på bekostning af afrikanske familiers adgang til vand til en rimelig pris. Det er altså ikke nok at have fokus på vilkårene omkring de globale jordopkøb. Også de juridiske, økonomiske, sociale og miljømæssige vilkår omkring vanding af biobrændselsafgrøder kræver øget offentlig og international opmærksomhed. Ellers risikerer vi at gøre os skyldige i et globalt vandtyveri af dimensioner.

Helle Munk Ravnborg er seniorforsker på DIIS med ekspertise i bl.a. vandforvaltning og fattigdom.

© DIIS